

Ders : Maliye Teorisi ve Politikaları

Konu 11 : Otomatik İstikrarlandırıcılar

Prof. Dr. N. Semih ÖZ

12 Şubat 2020; Ankara

Maliye politikası

Maliye politikası uygulamaları iki şekilde gerçekleşebilir.

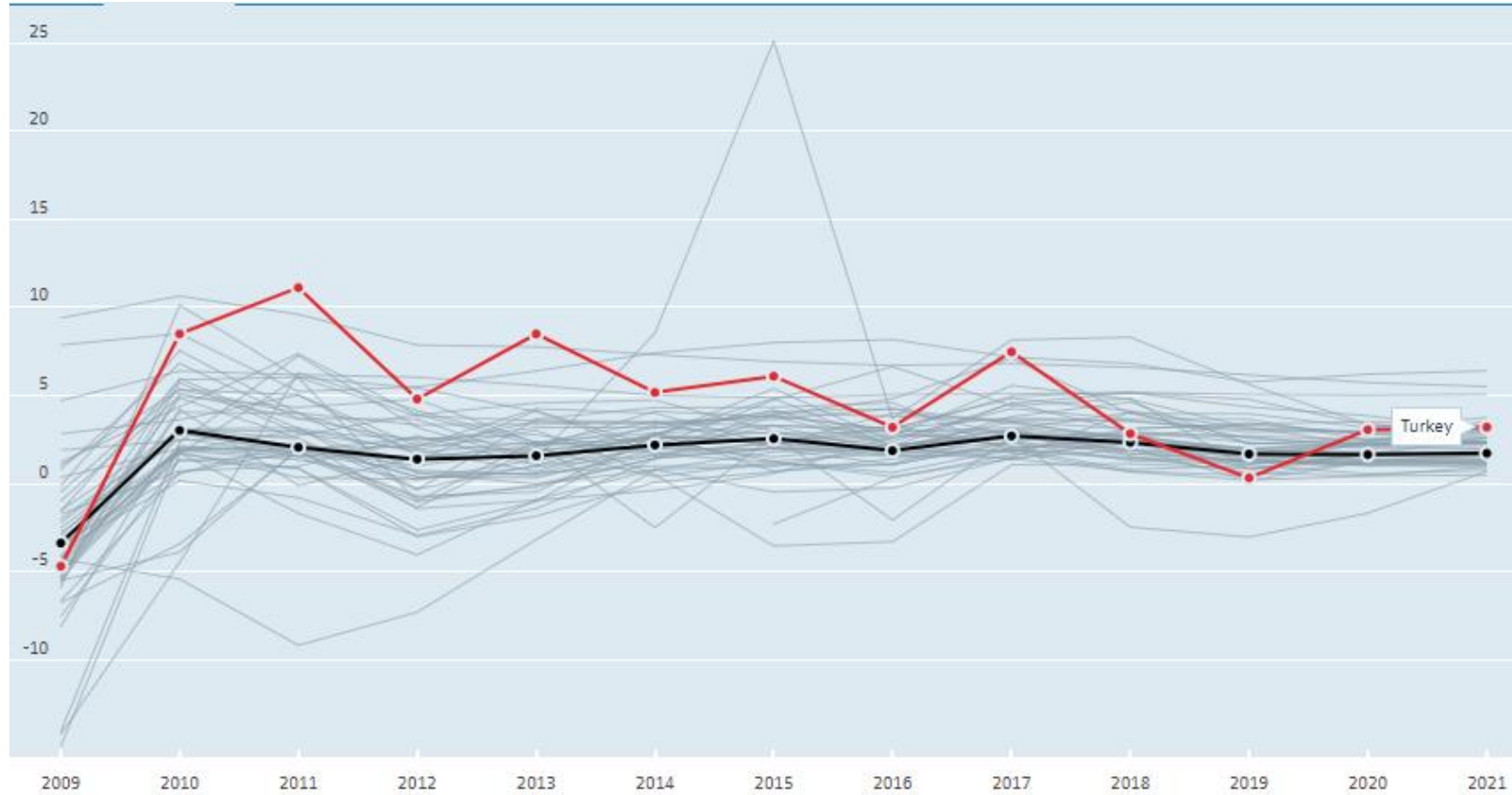
1. Otomatik istikrarlandırıcılar
2. İradi maliye politikaları

Konjonktürel dalgalanmalar

Kaynak : <https://data.oecd.org/gdp/real-gdp-forecast.htm>

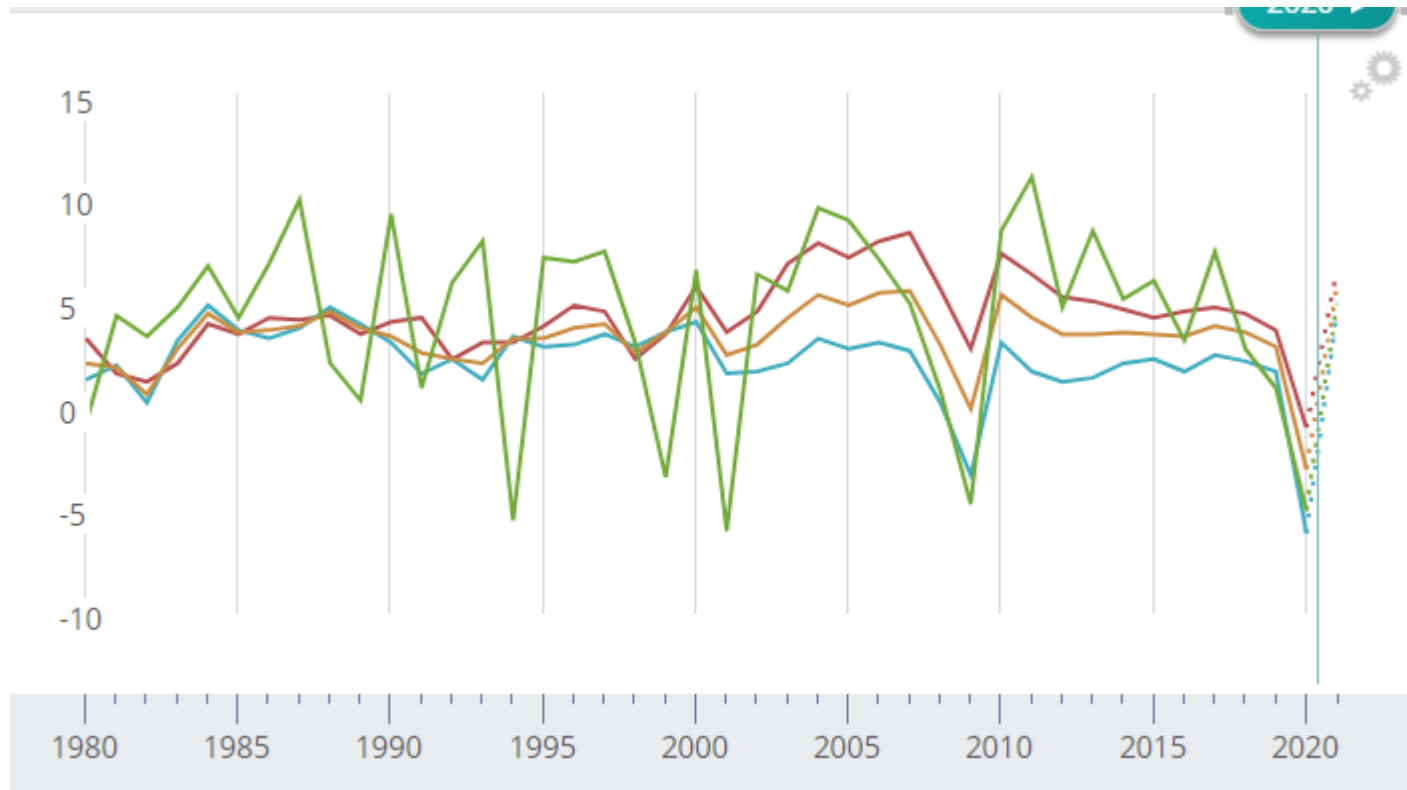

Konjonktürel dalgalanmalar

Kaynak : https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD/TUR

Türkiye
Dünya

Konjonktürel dalgalanmalar

Konjonktür dalgalanmaları, iktisadi faaliyetlerin genelinde eşzamanlı olarak gözlemlenen, tekrar eden, düzenli olmayan genişleme ve daralma şeklinde oluşan dalgalardır.

Konjonktür dalgaları, ekonominin genişleme veya daralmasından meydana gelir.

Daralma dönemlerinde talep azalır, işsizlik artar, fiyatlar genel düzeyi düşer.

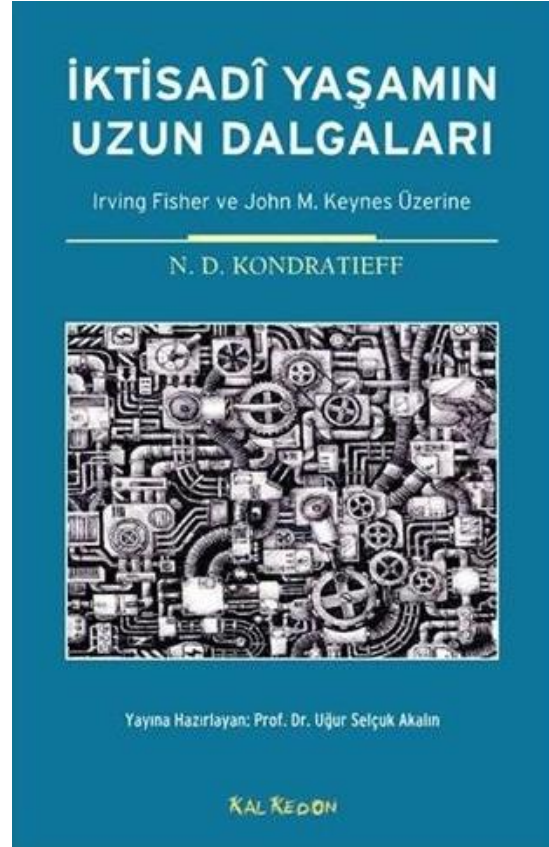
Genişleme dönemlerinde talep artar, işsizlik azalır, fiyatlar genel düzeyi yükselir.

1929 Dünya iktisat buhranı, Türkiye ekonomisinde 2001 ve 2008 yıllarında küçülme daralma dönemlerine örnek verilebilir.

Konjonktürel dalgalanmaları açıklamaya çalışan farklı görüşler vardır. Kitchin Stok dalgaları, Juglar Sabit Yatırım dalgaları, Kuznets Altyapı Yatırımları dalgaları ve Kondratieff dalgaları gibi.

Konjonktürel dalgalanmalar

Ekonomik dalgalanmalar, kamu harcamaları ve vergilerin yapılarına göre bütçe açık ve fazlalıklarına neden olabilir.

Otomatik istikrarlandırıcılar

Otomatik istikrarlandırıcılar(Oİ), herhangi bir toplam talep eşitsizliğini iradi müdahale gerek kalmadan ortadan kaldırmak üzere mali sistemin yapısına yerleştirilmiş, kamu harcamaları ve vergilere ilişkin araçlardır.

Vergiler yönünden artan oranlı vergi tarifesi ya da kamu harcamaları yönünden işsizlik sigortası primi ödemeleri Oİ'lere örnek verilebilir.

Devletin, bu mekanizmaların devreye girmesi için ayrıca karar almasına gerek bulunmamaktadır.

.

Otomatik istikrarlandırıcılar

Türkiye’de 4447 sayılı İŞSİZLİK SİGORTASI KANUNU ile uygulanmaya başlanan, işsizlik sigortası Ol’ye örnek gösterilebilir.

İşsizlik sigortası, bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalılara işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigortadır.

Ücret Dışı Gelirler İçin Gelir Vergisi Tarifesinin (2020) otomatik istikrarlandırıcılık özelliği bulunmaktadır.

22.000 TL'ye kadar	% 15
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	% 20
120.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL, fazlası	% 27
600.000 TL'nin 120.000 TL'si için 27.870 TL, fazlası	% 35
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 195.870 TL, fazlası	%40

Gelir vergisi tarifesi-2020

- Genişleme dönemlerinde gelirler arttıkça daha üst dilimden vergilendirilebilir. Bu durumda, kullanılabilir gelir azalabilir. Enflasyon dönemlerinde, bu durum vergi yükünün artması sonucu ortaya çıkar.
- Durgunluk e dönemlerinde gelirler azaldıkça ve daha alt dilimden vergilendirilebilir. Bu durumda, kullanılabilir gelir artabilir.

